

Skryté hrozby – sexuální násilí

26. 11. 2016

Mgr. Eva Švihálková

**Řešíme problematiku
domácího a sexuálního násilí
více jak 9let.**

Odborné sociální, psychologické a právní poradenství:

- Oběti domácího násilí
- Oběti sexuálního násilí
- Osoby blízké
- Osoby s potížemi se zvládáním agrese
- **Působnost** JMK +

Vzdělávání a informační činnost

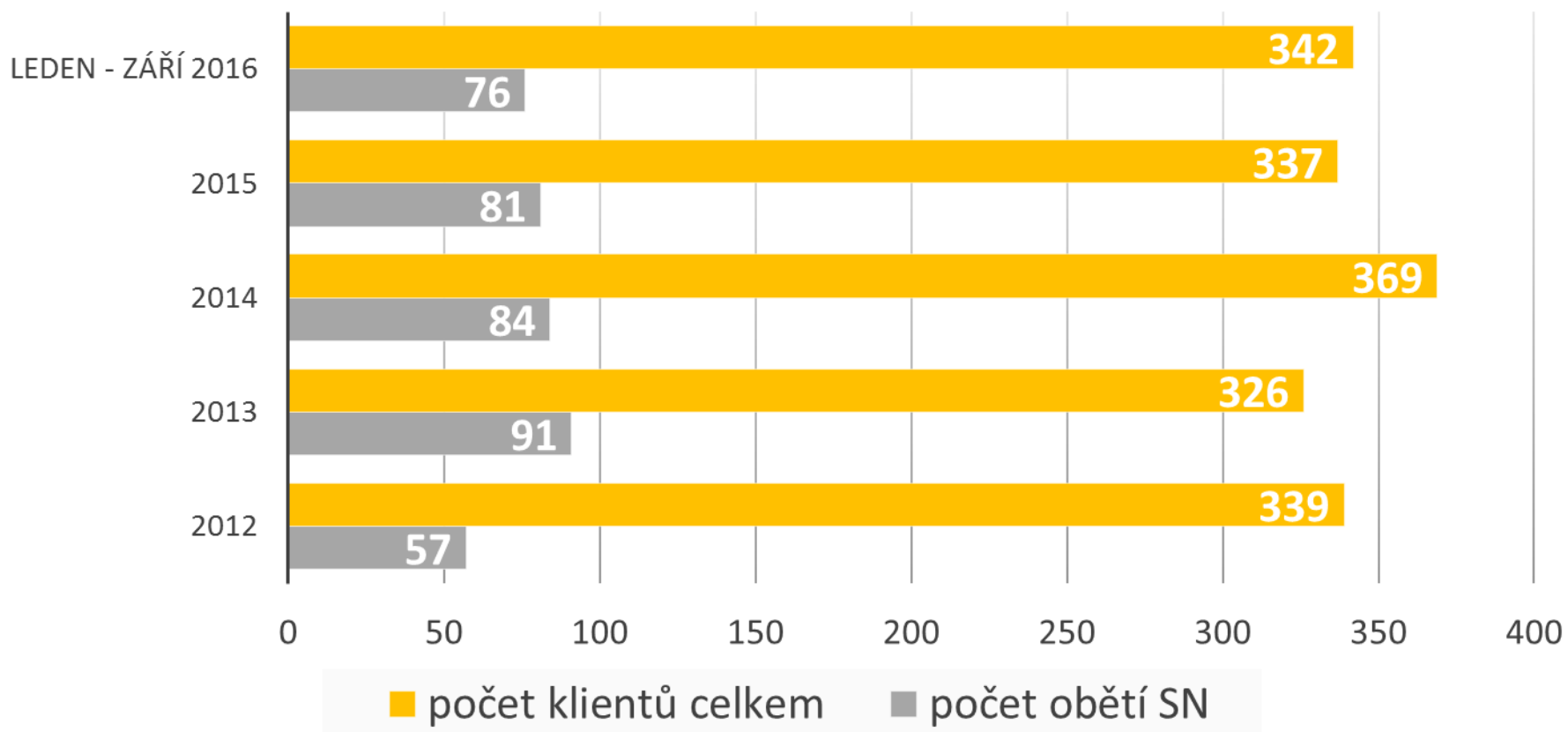
- Konference, besedy, přednášky, výuka na VŠ
- Www a tiskové materiály
- Akreditované kurzy
- **Působnost** celá ČR

Expertní aktivity a interdisciplinární spolupráce

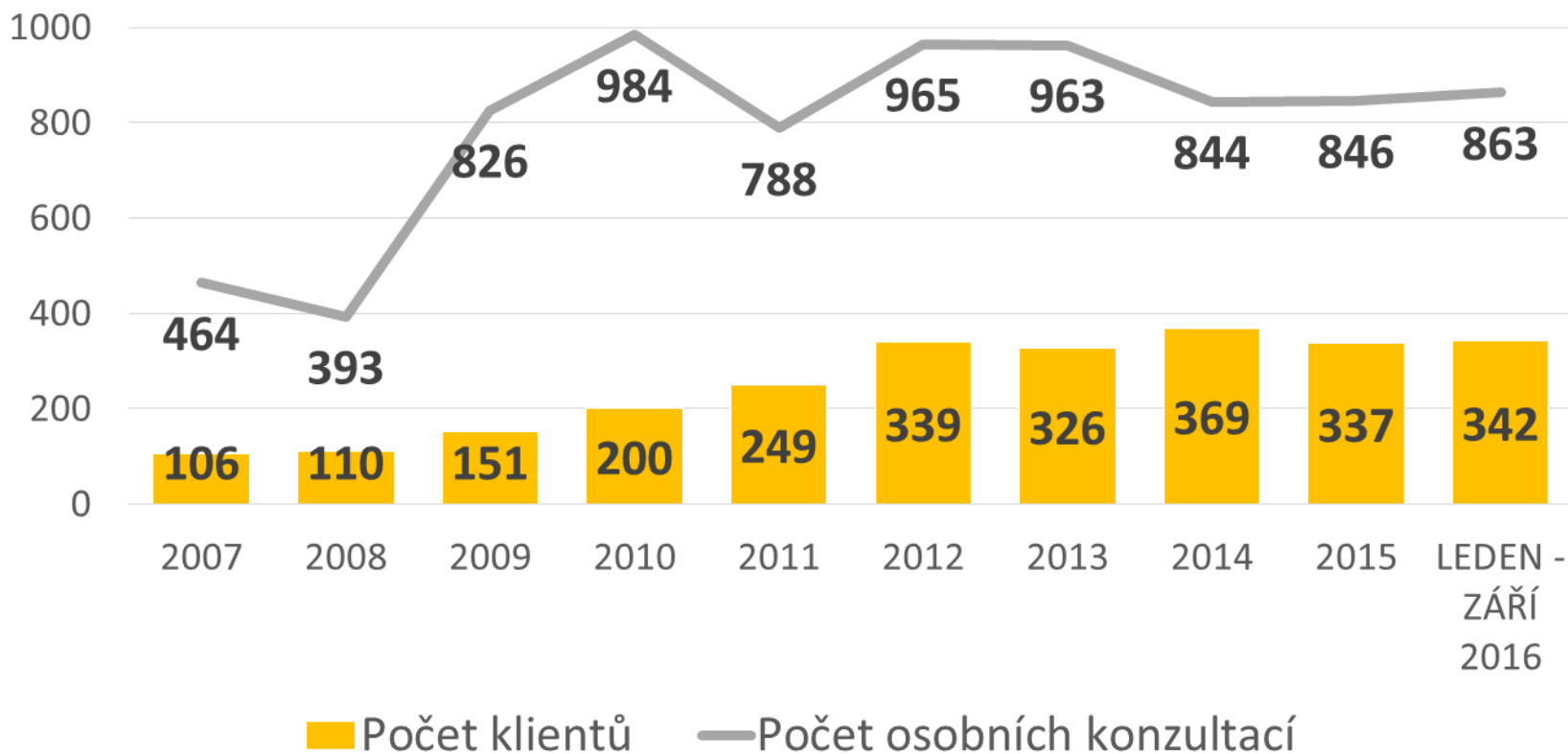
- Připomínkování zákonů
- Spolupráce s jinými organizacemi
- Členství ve výborech a organizacích
- **Působnost** celá ČR

Sexuální násilí

Počet klientů Persefony

Počet klientských a osobních konzultací

Za necelých 10 let jsem poskytl necelých 8 000 osobních konzultací.

Zaostřeno

... na výsledky!

www.focus-agency.cz

Prezentace hlavních závěrů z
výzkumu

SEXUÁLNÍ NÁSILÍ OČIMA ČESKÉ VEŘEJNOSTI

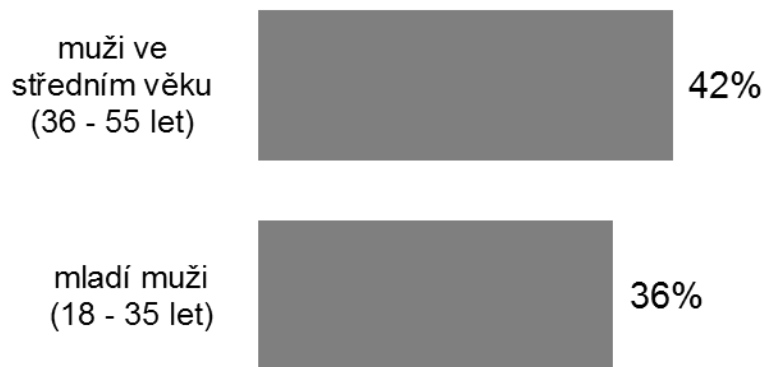
METODA VÝZKUMU

- **Reprezentativní vzorek populace ČR**
 - 2 088 respondentů
 - Kvótní náhodný výběr
 - Zobecnitelnost na dospělou populaci ČR
 - **Termín:** březen – duben 2016
- **Nástroj:** Standardizovaný dotazník
- **Metodika:** CAPI – školení tazatelé agentury Focus

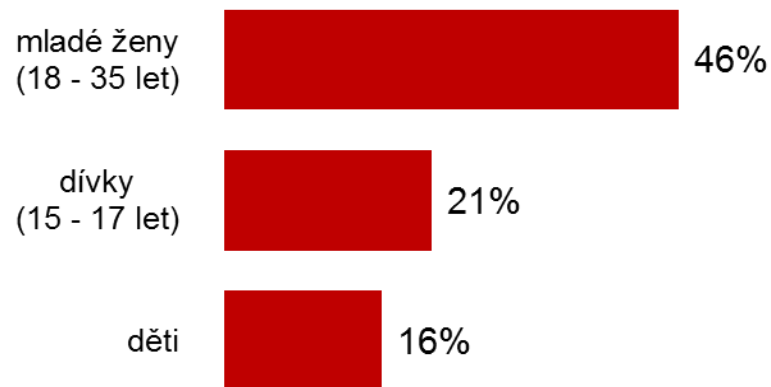
SEXUÁLNÍ NÁSILÍ A ZNÁSILNĚNÍ

Oběti a pachatelé sexuálního násilí

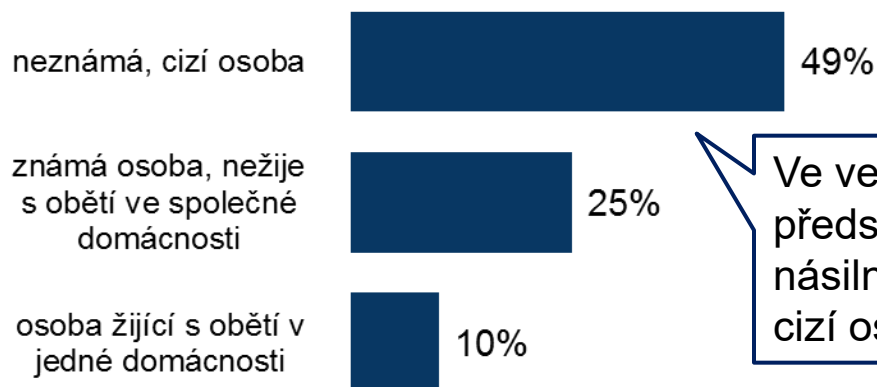
PŘEDSTAVA O NEJČASTĚJŠÍCH PACHATELÍCH SEXUÁLNÍHO NÁSILÍ

PŘEDSTAVA O NEJČASTĚJŠÍCH OBĚTECH SEXUÁLNÍHO NÁSILÍ

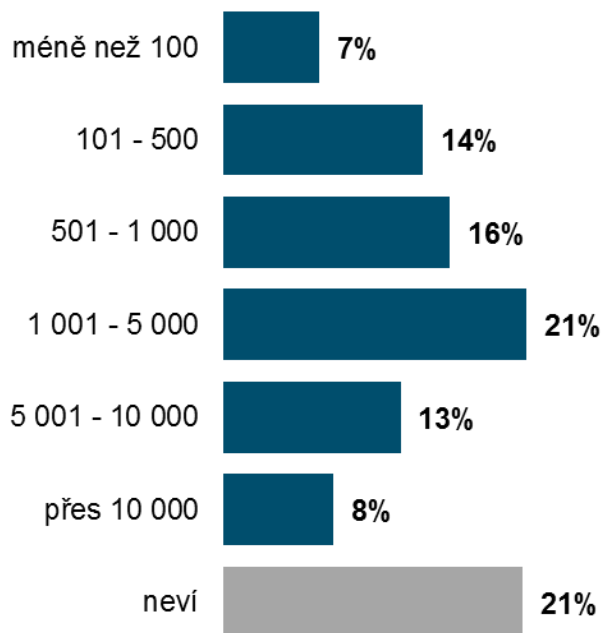
NEJČASTĚJŠÍ VZTAH PACHATELE A OBĚTI

Ve veřejnosti převažuje představa sexuálního násilníka jako neznámé cizí osoby

Představa o rozsahu problému

ODHAD POČTU ZNÁSILNĚNÝCH ŽEN ZA ROK

N = 2088 respondentů, repre ČR 18+

ODHAD PODÍLŮ PŘÍPADŮ ZNÁSILNĚNÍ NAHLÁŠENÝCH POLICII

➤ průměr 46 %

ODHAD PODÍLŮ PŘÍPADŮ ZNÁSILNĚNÍ, ZA NĚŽ JE PACHATEL ODSOUZEN

➤ průměr 35 %

Respondenti odhadují, že každé druhé znásilnění není oznámeno policii a jen třetina pachatelů těchto deliktů je odsouzena

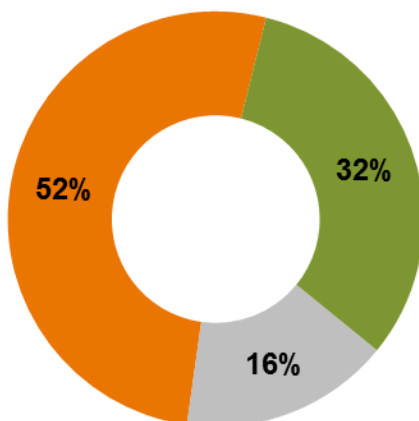
Jak by se měla oběť znásilnění zachovat

*N = 2088 respondentů, repre ČR 18+
možnost více odpovědí*

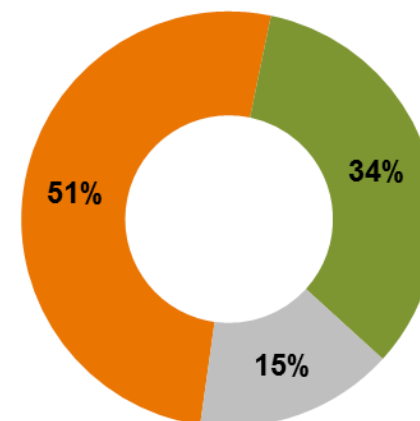
Vnímaná informovanost o sexuálním obtěžování a napadení

MOŽNOSTI PREVENCE

■ mají dostatek informací
■ nemají dostatek informací
■ neví

MOŽNOSTI OBRANY

HLAVNÍ ZDROJE INFORMACÍ

- TV – publicistické, vzdělávací, dokumentární pořady
- internet
- denní tisk, časopisy
- televize – seriály, filmy
- přátelé, kamarádi

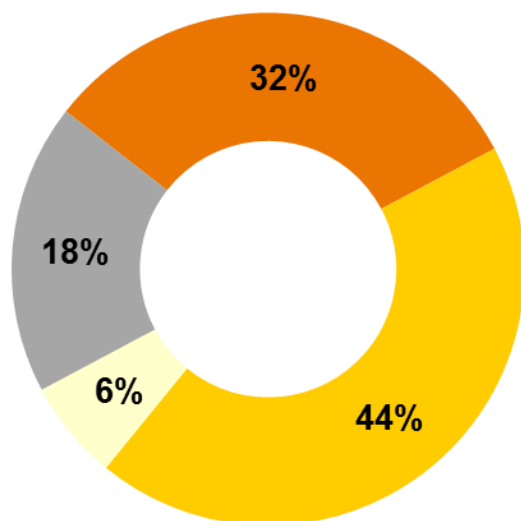
Polovina dospělé populace si připadá informováno o možnostech prevence sexuálního násilí i o obraně proti němu. Informace čerpají především z televizních publicistických a vzdělávacích pořadů.

N = 2088 respondentů, repre ČR 18+

DĚTI JAKO OBĚTI SEXUÁLNÍHO NÁSILÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ

Jak často se zneužívání dětí vyskytuje a kdo jsou jeho pachatelé

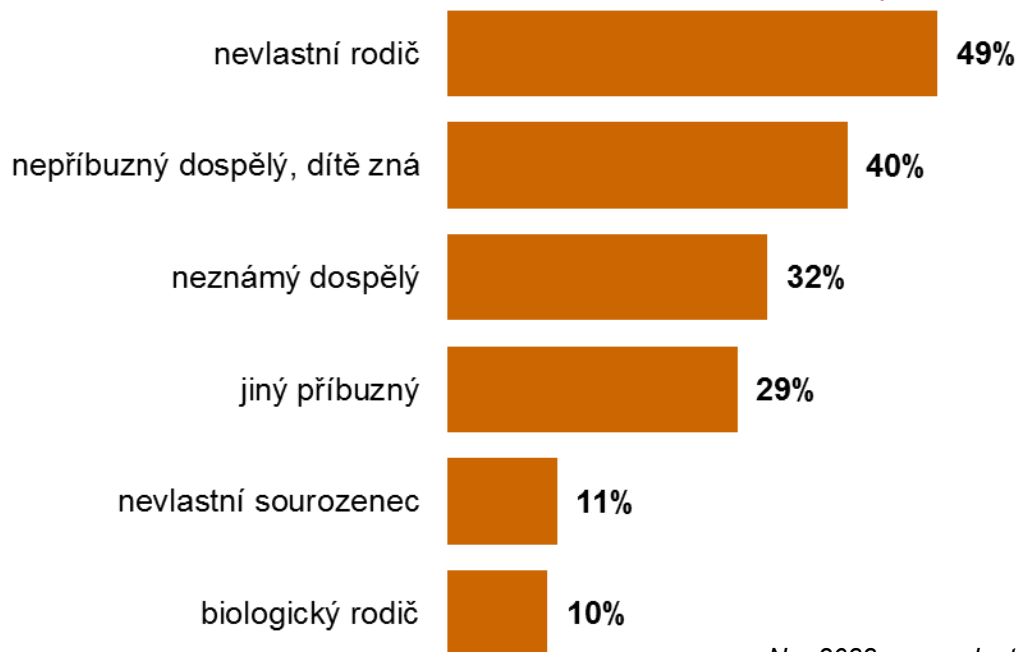
VÝSKYT SEXUÁLNÍHO NÁSILÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

- častý
- občasně se vyskytující
- velmi vzácně se vyskytující
- nevím, neumím posoudit

NEJČASTĚJŠÍ PACHATELÉ ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

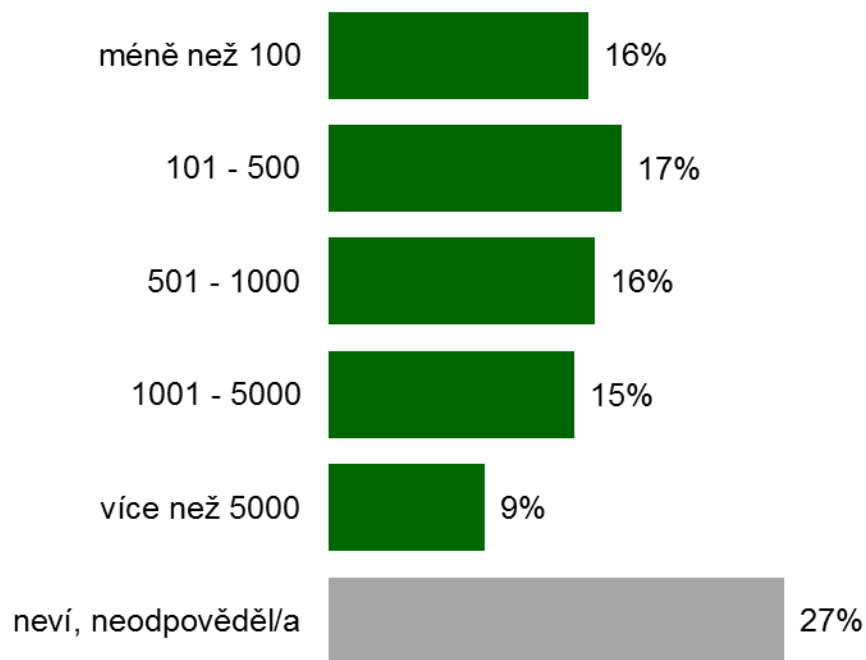
Ze sexuálního násilí vůči dětem jsou podezříváni především jejich **nevlastní rodiče** a jiní **známí, ale nepříbuzní dospělí**.

N = 2088 respondentů,
repre ČR 18+

Představa o rozsahu problému

VÝSKYT SEXUÁLNÍHO NÁSILÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

N = 2088 respondentů, repre ČR 18+

ODHAD PODÍLŮ PŘÍPADŮ ZNEUŽÍVÁNÍ NAHLÁŠENÝCH POLICIÍ

➤ průměr 46 %

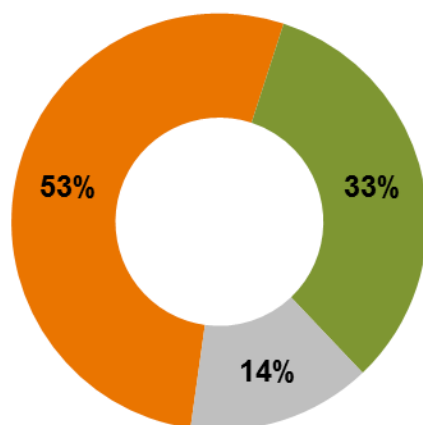
ODHAD PODÍLŮ PŘÍPADŮ ZNEUŽÍVÁNÍ, ZA NĚŽ JE PACHATEL ODSOUZEN

➤ průměr 41 %

Respondenti odhadují, že jen necelá polovina případů zneužívání dětí je oznámena policii a jen čtyři z deseti pachatelů jsou odsouzeni

Vnímaná informovanost o sexuálním obtěžování a napadení

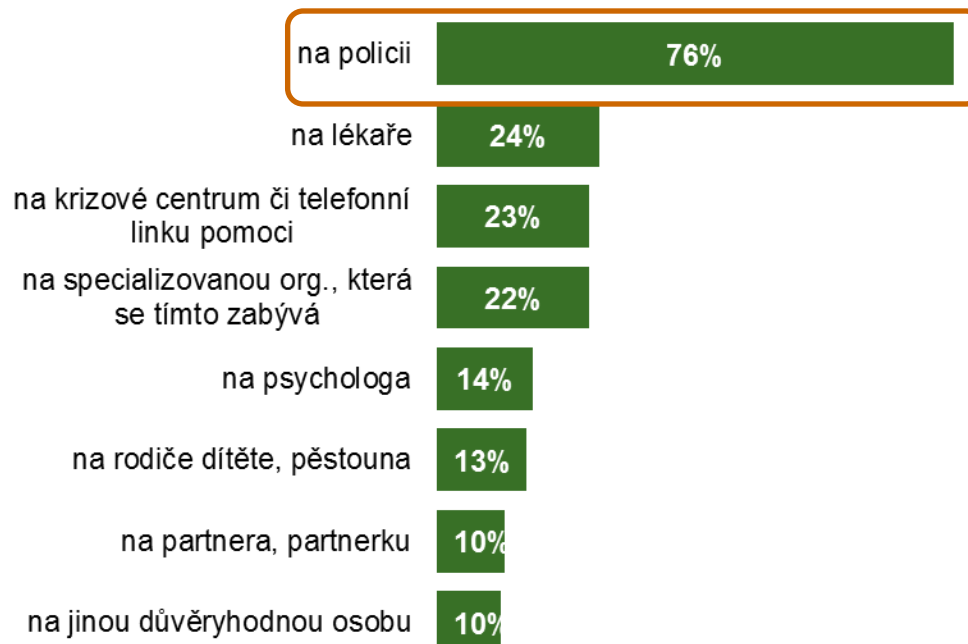
INFORMOVANOST O TOM CO DĚLAT V PŘÍPADĚ OSOBNÍHO SETKÁNÍ SE ZNEUŽÍVÁNÍM DĚTÍ

- mají dostatek informací
- nemají dostatek informací
- neví

Nadpoloviční většina dotázaných deklaruje informovanost o tom co dělat při konfrontaci se zneužíváním dětí. Obraceli by se především na policii.

KAM BY SE RESPONDENTI OBRÁTILI

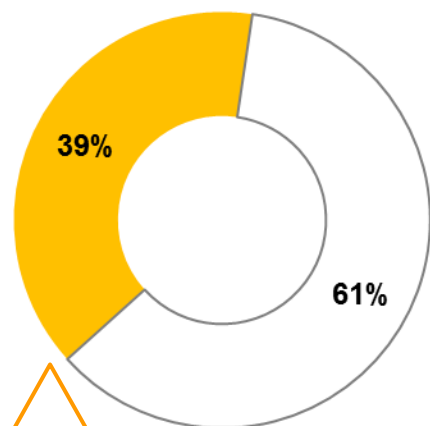

N = 2088 respondentů, repre ČR 18+

VLASTNÍ ZKUŠENOST SE SEXUÁLNÍM OBTĚŽOVÁNÍM ČI NÁSILÍM

Zkušenost s rolí oběti sexuálního násilí a obtěžování

VLASTNÍ ZKUŠENOST S ROLÍ OBĚTI

Dva z pěti dospělých byli někdy obětí sexuálního obtěžování nebo násilí .

■ ano □ ne

Zkušenost se sexuálním obtěžováním a násilím mají častěji:

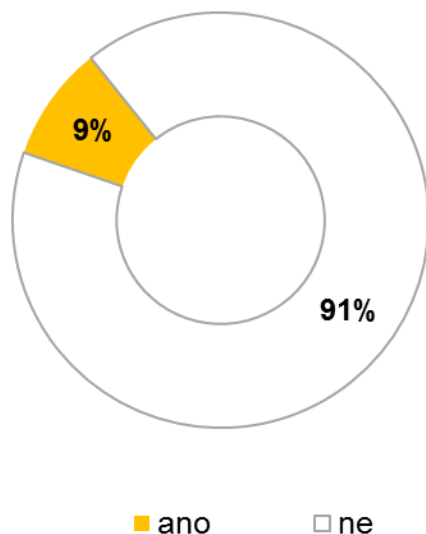
- ženy,
- lidé ve věku 18 – 34 let,
- osoby v domácnosti.

Nejčastější typy sexuálního obtěžování a násilí:

- pokřikování, vzdušné polibky, sexuálně dvojsmyslné narážky, komentáře nebo vtipy;
- nežádoucí zírání nebo lascivní pohledy;
- nevhodné poznámky na postavu člověka či jeho sexuální život,
- dotěrné a nepříjemné otázky na sexuální život,
- slovní či písemné návrhy k sexu.

N = 2088 respondentů, repre ČR 18+

Zkušenost s rolí oběti závažných forem sexuálního násilí

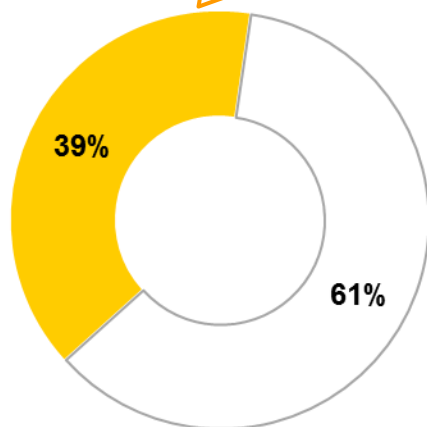
Necelá desetina dospělé populace zažila některou z následujících **závažných forem** sexuálního násilí:

- sexuální styk s dítětem nebo pokus o něj,
- vynucení sexuálního styku vyhrůžkami, silou,
- vynucení sexu s osobou, která je podnapilá, pod vlivem drog, či má jinak sníženou obranyschopnost,
- vynucení si sexu na partnerovi / partnerce proti jeho/její vůli,
- nucení k orálnímu či análnímu sexu – pokoušení se o sexuální styk,
- vynucené ukojení rukou nebo jinou částí těla,
- vynucení si sexu na manželovi / manželce proti jeho/její vůli,
- znásilnění prostitutky,
- sexuální kontakt, který byl v počátku oboustranně chtěný, ale následně zašel příliš daleko.

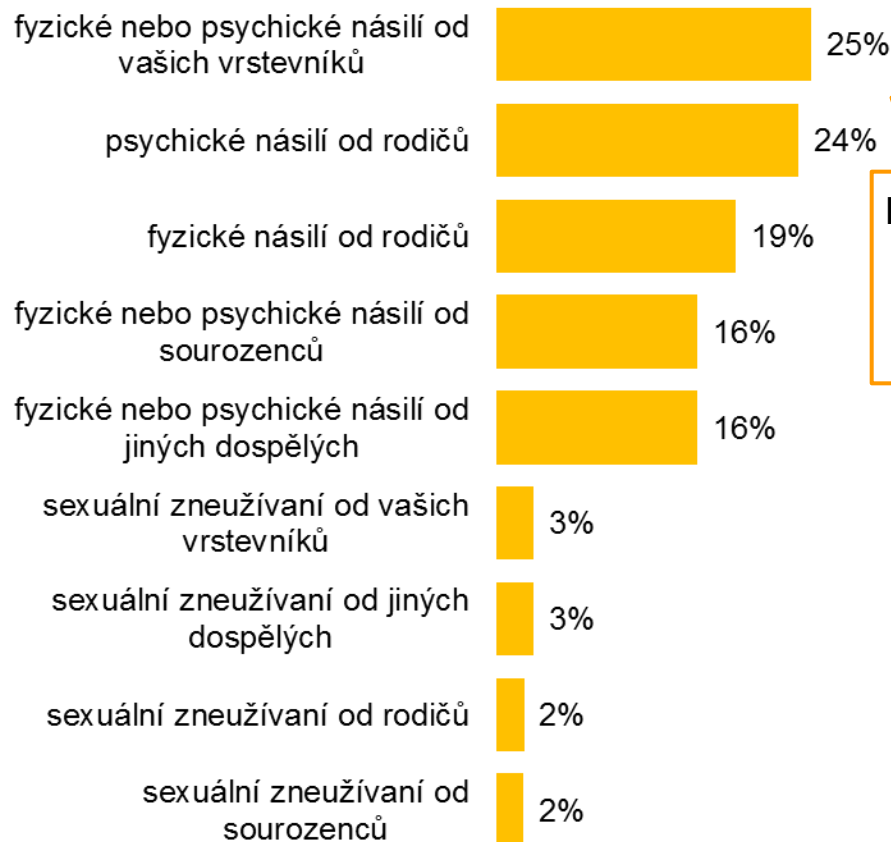
N = 2088 respondentů, repre ČR 18+

Zkušenost s fyzickým, psychickým nebo sexuálním násilím před 15. rokem věku

Dva z pěti respondentů v dětství čelili fyzickému, psychickému nebo sexuálnímu násilí.

■ ano □ ne

Původci násilí byli hlavně vrstevníci nebo rodiče

Souvislost zkušenosti násilí v dětství a sexuálního obtěžování nebo násilí v dospělosti

Kdo zažil násilí v dětství, má větší „šanci“ být v budoucnu vystaven sexuálnímu obtěžování nebo násilí. Platí to zejména pro ty, kdo byly v dětství sexuálně zneužiti.

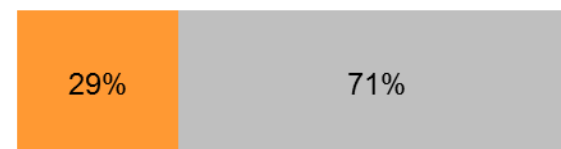
ZÁŽITEK NÁSILÍ V DĚTSTVÍ A SEXUÁLNÍHO OBTĚŽOVÁNÍ NEBO NÁSILÍ V DOSPĚLOSTI

- zažili obtěžování nebo násilí po 15. roce věku
- nezažili obtěžování nebo násilí po 15. roce věku

zažili násilí před 15. rokem věku

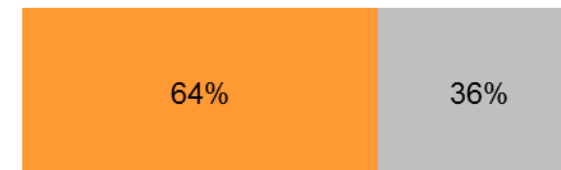
nezažili násilí před 15. rokem věku

ZÁŽITEK ZNEUŽITÍ V DĚTSTVÍ A SEXUÁLNÍHO OBTĚŽOVÁNÍ NEBO NÁSILÍ V DOSPĚLOSTI

- zažili obtěžování nebo násilí po 15. roce věku
- nezažili obtěžování nebo násilí po 15. roce věku

zažili zneužití před 15. rokem věku

nezažili zneužití před 15. rokem věku

METODA VÝZKUMU

- **Výběrový soubor: 20 respondentů, obětí SN**
 - Záměrný výběr
 - Kontakt přes partnerské organizace pracujících s oběťmi
 - **Místa dotazování:** celá ČR
 - **Termín:** květen – červenec 2016
- **Nástroj:** Strukturovaný scénář rozhovoru (70 – 80 min)
- **Metodika:** Školení tazatelé agentury Focus

ČLENĚNÍ PODLE TYPU NÁSILÍ

- **11 žen bylo vystaveno vztahovému násilí**
 - 8 bylo zneužito v dětství či v období dospívání ze strany rodinného příslušníka
 - 3 ženy zažily násilí ze strany svého manžela nebo partnera, s nímž žily v dlouhodobém svazku
- **9 žen zažilo útočné sexuální násilí**
 - 3 ženy byly přepadeny a znásilněny nebo vystaveny pokusu o znásilnění ze strany cizího člověka
 - 5 žen zažilo násilí ze strany někoho známého z okolí nebo po krátkodobé známosti

Důsledky traumatu

„Já vlastně tady ten život, který teďka žiju, ten bych vůbec nežila, kdyby se mi nestalo tamto. Takže vlastně je to celý můj život, ten důsledek. Protože celý můj život by byl jiný.“

(žena, 32 let, pohlavně zneužitá v dětství od dědy v době, kdy jí bylo 5 let; 2x musela přerušit studium na SŠ, nyní se snaží doplnit si vzdělání)

„Změnilo se úplně všechno.“

(říká žena, která zažila náhlý útok od muže známého z okolí; 46 let, událost se stala před 18 lety)

„Jen málo událostí v mém životě, které měly tak těžký význam jako tato událost.“

(žena, 57 let, přepadena a znásilněna neznámým mužem nedaleko domova)

Důsledky traumatu

- **Fyzické následky**

- **Psychické následky**

„Ta posttraumatická stresová porucha - to bych nepřála nikomu, a přitom to má skoro každý, kdo prošel nějakou formou sexuálního násilí. Prostě v noci, pokud si nevemu prášek na uklidnění, tak nemůžu spát. Budím se z hrozných snů, kdy vlastně v noci ve snu mám ty flashbacky, všechno se mi vrací. (...) a to stále trvá. A bohužel to trvá i za bdělého stavu.“

(žena, znásilněná svým nadřízeným)

- **Behaviorální následky**

- **Inretpersonální následky**

- **Emocionální následky**

„Já jsem potom vůbec nechodila z bytu. Byla jsem strašně špinavá a ponížená a všechno možný dohromady.(...) Přestala jsem jíst, přestala jsem vycházet, přestala jsem se starat o kluka. Úplně všechno jsem najednou prostě přestala. Jenom skrz to.“

- **Následky do pracovního a profesního života**
–finanční problémy

PROBLEMATICKÁ MÍSTA PŘI KONTAKTOVÁNÍ

- Nevědomost a neznalost kontaktů
- Nezdařené opakované kontaktování vyhlídnuté instituce
- Neposkytnutí adekvátní pomoci
 - Chybějící nasměrování na další pomoc

POLICIE

- Obeznamení a vysvětlení procedur
- Automaticky nabídnout či poskytnout psychologickou péči v průběhu vyšetřování a následně odkázat i na dlouhodobější péči
- Komunikace s pracovníky stejného pohlaví
- Vyhnout se příliš častému střídání vyšetřovatelů
- Zlepšení osvěty o posttraumatickém stavu oběti a respektování jejich emocionálního rozpoložení
- Poskytnutí občerstvení, pauz, možnosti kontaktu s příbuznými, konzultace s dalšími odborníky

LÉKAŘI

- Větší empatii, citlivost k celkové situaci
- Odkaz na následnou péči
- Diskrétnost, zachování lékařského tajemství za každou cenu
- Vysvětlení procedur

NEZISKOVÉ ORGANIZACE

- Větší propagace organizací a služeb poskytovaných obětem sexuálního násilí
- Existence azylového zařízení pro prvotní poskytnutí pomoci bezprostředně po činu, případně následně
- Kultivace tématu na odborné i laické úrovni
- Zaměřit se na osvětu mladých lidí i dětí již na školách

RODINA A BLÍZCÍ

- Vnímavost a zájem
- Netlačit na vypovídání, ale být připraveni naslouchat
- Nabídnout důvěru a taktnost
- Nezpochybňovat sdělení
- Nesvěřovat důvěrné informace nikomu jinému
- Citlivě nabízet pomoc
- Poskytnout radu a zprostředkování pomoci, ale nechat na oběti, zda toho chce využít
- Povzbudit k řešení situace a následných problémů

System pomoci obětem sexuálního násilí

„Pokud se už něco tak traumatizujícího a citlivého stane, i přes veškeré obavy a strasti, jděte a ozvěte se, hledejte pomoc, ptejte se. Když nenajdete pomoc ihned, jděte dál, nebyli to ti praví. Hlavně to nenechte jen tak být.“

**Informovanost → adekvátní přístup a pomoc
→ minimalizace sekundární viktimizace**

- **Vzdělávání odborné veřejnosti**
- **Vzdělávání laické veřejnosti**
 - Prevence – co je násilí, jak se chovat, mýty
 - Sebeobrana
 - Kontakty pomoci

System péče pro oběti sexuálního násilí

- **Interdisciplinární spolupráce**
- Postup policie
- Postup soudu
- Poškozený
- Obviněný
- Lékařské ošetření a následná péče
- Soudně znalecké zkoumání
- Poradenská a terapeutická pomoc obětem
- Terapie násilných osob
- Peněžitá pomoc obětem trestné činnosti

Inspirace ze zahraničí

- **Poradenská pracoviště pro oběti sexuálního násilí**
- **Zdravotnická pracoviště s proškoleným personálem a vytvořeným zázemím v úzké součinnosti s policií**
- **Interdisciplinární spolupráce**

Norské cesty z labyrintu násilí

Projekt bilaterální spolupráce podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů.

Z labyrintu násilí

Projekt podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů.

Mgr. Eva Švihálková
esvihalkova@persefona.cz

JIRÁSKOVA 216/8, BRNO 602 00

WWW.PERSEFONA.CZ

732 534 024

545 245 996